

**AANSLUITING ONDERWIJS EN
BUITENSCHOOLSE OPVANG IN DE
SCHOOLGIDS**

WAT IS ER IN DE
INFORMATIEVOORZIENING VOOR OUDERS
EN LEERLINGEN VERANDERD?

Utrecht, juni 2009

VOORWOORD

Op 1 januari 2007 is de wet van 20 november 2006, Stb. 590, betreffende de buitenschoolse opvang in werking getreden. Op grond van deze wet zijn artikel 13, eerste lid, en artikel 45 van de Wet op het primair onderwijs (WPO) aangepast. Daarnaast is bij die gelegenheid ook de medezeggenschapsregeling, zoals die sinds 1 januari 2007 voor scholen als bedoeld in de WPO staat opgenomen in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS; Stb. 2006, 658), aan de wijzigingen in de WPO aangepast. De genoemde wijzigingen in de WPO hebben betrekking op de buitenschoolse opvang.

De voorschriften van artikel 45 WPO zijn zodanig aangepast dat het bevoegd gezag van een basisschool vanaf 1 augustus 2007 - als ouders daarom vragen - zorg draagt voor de aansluiting tussen de school en kinderopvang op werkdagen tussen 7:30 uur en 18:30 uur. Voordat er een besluit wordt genomen over de wijze waarop de school invulling geeft aan deze zorgplicht voor de organisatie van de buitenschoolse opvang, moeten alle ouders zijn geraadpleegd. De MR heeft adviesrecht bij de besluitvorming.

Naar aanleiding van de wetwijziging omtrent de buitenschoolse opvang heeft de inspectie onderzoek verricht naar de informatie die scholen hierover via de schoolgids aan de ouders verstrekken. Daarbij is vooral nagegaan wat er als gevolg van de nieuwe wetgeving in de informatievoorziening voor ouders en leerlingen veranderd is. Hiervoor zijn de schoolgidsen van een steekproef van scholen van drie achtereenvolgende schooljaren met elkaar vergeleken. In dit rapport worden de gegevens gepresenteerd.

De hoofdinspecteur primair onderwijs en expertisecentra,
dr. L.S.J.M. Henkens

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

- 1 **INLEIDING 9**
- 1.1 Nieuwe wetgeving buitenschoolse opvang 9
- 1.2 De nieuwe wetgeving in haar context 10
- 1.3 Aanleiding tot het onderzoek 10

- 2 **HET ONDERZOEK 11**
- 2.1 De onderzoeksvragen 11
- 2.2 De onderzoeksopzet 12

- 3 **BEVINDINGEN 13**
- 3.1 Aanpassing wetgeving: bevoegd gezag verantwoordelijk 13
- 3.2 Regeling in de schoolgids 13
- 3.3 Organisatie 14
- 3.4 Tijden en dagen 15
- 3.5 Locatie 16
- 3.6 Kosten 17
- 3.7 Totstandkoming regeling op scholen 18
- 3.8 Klachten over de aansluiting of over de opvang 19
- 3.9 Inhoudelijke aansluiting met het onderwijs 19
- 3.10 Verzekering 20

- 4 **CONCLUSIES 21**

SAMENVATTING

Ingaande 1 januari 2007 zijn bij wet van 20 november 2006, Stb. 590, de artikelen 13 en 45 van de Wet op het primair onderwijs (WPO) aangepast. Bij dezelfde gelegenheid werd eveneens de ook op 1 januari 2007 in werking getreden Wet medezeggenschap op scholen (WMS), Stb. 2006, 658, aan de wijziging in de WPO aangepast. De genoemde wijzigingen in de WPO hebben betrekking op de buitenschoolse opvang.

De voorschriften van artikel 45 WPO zijn zodanig aangepast dat - als ouders daarom vragen - het bevoegd gezag zorg draagt voor de aansluiting tussen school en kinderopvang op werkdagen tussen 7:30 uur en 18:30 uur. Voordat er een besluit wordt genomen over de wijze waarop de school invulling geeft aan deze zorgplicht, moeten alle ouders zijn geraadpleegd. De MR heeft adviesrecht bij de besluitvorming. Omdat het van belang is dat alle ouders geïnformeerd worden over de wijze waarop de opvang is georganiseerd, moet het bevoegd gezag hierover informatie in de schoolgids opnemen.

Uit de Memorie van Toelichting blijkt dat het de bedoeling van de wetgever is geweest, de belemmeringen die ouders ervaren om deel te nemen aan het arbeidsproces te minimaliseren. Eén van de belemmeringen vormt de aansluiting tussen het onderwijs en de buitenschoolse opvang (BSO). Door de zorg voor de aansluiting tussen de school en de kinderopvang bij het bevoegd gezag te beleggen en scholen op te dragen ouders goed te informeren zullen ouders met kinderen gemakkelijker deel kunnen nemen aan de arbeidsmarkt.

Naar aanleiding van de wetswijziging heeft de inspectie een inventariserend onderzoek verricht naar de informatie die scholen via de schoolgids aan de ouders verstrekken. De centrale vragen voor het onderzoek zijn:

1. *Worden ouders via de schoolgids voldoende geïnformeerd over de buitenschoolse opvang?*
2. *Wat is er gedurende drie achtereenvolgende schooljaren in de informatievoorziening voor ouders en leerlingen veranderd?*

Om deze vragen te kunnen beantwoorden is een representatieve steekproef van 150 scholen getrokken waarvan de schoolgidsen van drie achtereenvolgende schooljaren zijn geanalyseerd. Daarbij is het schooljaar 2006-2007 als nulmeting genomen. Omdat de steekproef klein is, zijn alleen verschillen groter dan 8% relevant.

Het antwoord op de eerste centrale onderzoeksvraag (worden ouders via de schoolgids voldoende geïnformeerd over de buitenschoolse opvang?) kan als volgt worden samengevat.

Van de scholen heeft 81 procent in de schoolgids 2008-2009 de regeling voor de buitenschoolse opvang opgenomen. Als de regeling in de schoolgids is opgenomen, wordt meestal ook vermeld met welke instantie(s) het bevoegd gezag afspraken heeft gemaakt. Weinig scholen kiezen ervoor ouders inhoudelijk in te lichten over de buitenschoolse opvang. Ook de

randvoorwaarden zoals de locatie, het vervoer van en naar de locatie en de aansprakelijkheid of verzekering zijn niet vaak in de schoolgids opgenomen.

Het antwoord op de tweede centrale onderzoeksvraag (wat is er gedurende drie achtereenvolgende schooljaren in de informatievoorziening voor ouders en leerlingen veranderd?) kan als volgt worden samengevat.

We spreken van een verandering als er tussen de drie schooljaren een significant verschil is. Uit de analyses blijkt dat er één echte verandering heeft plaatsgevonden. Significant meer scholen hebben een regeling in de schoolgids opgenomen: van 23% in 2006-2007 via 70% in 2007-2008 naar 81% in 2008-2009. De wetswijziging heeft dus effect gehad, in die zin dat beduidend meer scholen dan voorheen de aansluiting met de buitenschoolse opvang organiseren.

In de informatie van de gidsen die een regeling hebben, is echter nauwelijks veranderd. Binnen de groep scholen die in de schoolgids een regeling vermelden, is het informatieve gehalte van de gidsen vrijwel gelijk gebleven. Hier valt nog de nodige winst te behalen.

1 INLEIDING

1.1 Nieuwe wetgeving buitenschoolse opvang

Op 1 januari 2007 is de wet van 20 november 2006, Stb. 590, betreffende de buitenschoolse opvang in werking getreden. Op grond van deze wet zijn artikel 13, eerste lid, en artikel 45 van de Wet op het primair onderwijs (WPO) aangepast. Daarnaast is bij die gelegenheid ook de medezeggenschapsregeling, zoals die sinds 1 januari 2007 voor scholen als bedoeld in de WPO, staat opgenomen in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS; Stb. 2006, 658), aan de wijzigingen in de WPO aangepast.

De wetwijziging betreft de regeling voor de buitenschoolse opvang (BSO). Vanaf 1 augustus 2007 zijn – als ouders daarom vragen – de besturen van basisscholen verplicht zorg te dragen voor de aansluiting tussen de school en een organisatie voor buitenschoolse opvang voor hun leerlingen. Dit houdt in dat zij ervoor moeten zorgen dat er op doordeweekse vrije dagen of op vakantiedagen waarop ouders werken (dus niet op algemeen erkende feestdagen) aanbod is van kinderopvang voor hun leerlingen. Ook moet het bevoegd gezag erop toezien dat er op schooldagen, in de tijd tussen 7:30 uur 's ochtends en 18:30 uur 's avonds, in beginsel aanbod van kinderopvang is en dat de aansluiting voor- en na schooltijd met die buitenschoolse opvang goed geregeld is.

Ten einde een goede aansluiting tussen de school en de buitenschoolse opvang te garanderen dient het bevoegd gezag praktische informatie te verstrekken aan de organisatie die belast is met de buitenschoolse opvang. Het bevoegd gezag is echter niet verantwoordelijk voor de uitvoering van de buitenschoolse opvang; de opvang is nadrukkelijk geen onderwijs. De organisatie van de opvang valt onder de Wet kinderopvang (Stb. 2004, 455). De kosten die aan de opvang verbonden zijn, worden door de ouders betaald. Onder bepaalde voorwaarden kunnen ouders voor de gemaakte kosten een toeslag van het rijk ontvangen of een tegemoetkoming van de gemeente of het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV).

Het uitgangspunt van de regeling is dat het bestuur, samen met de ouders en eventuele externe organisaties, invulling geeft aan de regeling. Als één of meer van de ouders om opvang verzoeken dan dient het bevoegd gezag breed de behoefte aan opvang onder alle ouders te (laten) inventariseren. In overleg met de medezeggenschapsraad wordt invulling gegeven aan de wijze waarop de kinderen voor en na schooltijd en op vrije dagen worden opgevangen. Dit uitgangspunt komt tot uiting in de aanpassing van de medezeggenschapsregeling. De medezeggenschapsraad heeft adviesbevoegdheid gekregen ten aanzien van de totstandkoming van een regeling voor buitenschoolse opvang.

Het is van belang dat alle ouders geïnformeerd worden over de wijze waarop de opvang is georganiseerd. Dit wordt wettelijk ondersteund door de

aanpassing van artikel 13 van de WPO. In dit artikel staat een opsomming van onderwerpen die minimaal in de schoolgids moeten staan. Over de buitenschoolse opvang staat vermeld dat de schoolgids informatie bevat over: 'de wijze waarop de voorzieningen, bedoeld in artikel 45, worden georganiseerd.' Gezien het feit dat in de schoolgids de organisatie van de buitenschoolse opvang moet zijn opgenomen, zal ook de uitwerking van de gemaakte afspraken met eventuele externe partners in de schoolgids moeten staan.

1.2 De nieuwe wetgeving in haar context

De bovengenoemde wetswijzigingen passen binnen het beleid van de overheid dat de samenhang tussen verschillende voorzieningen voor jongeren van nul tot twaalf jaar stimuleert. Het doel van het overheidsbeleid is een sluitend dagarrangement te bieden zodat ouders minder belemmeringen ervaren om deel te nemen aan het arbeidsproces.

De overheid beoogt dit te bereiken door een goede samenwerking tussen verschillende partners te stimuleren. Daarbij zijn de basisscholen en kinderopvangorganisaties de kernpartners. Zo kan de buitenschoolse opvang onder zijn verantwoordelijkheid organisaties als sportverenigingen, muziekscholen, bibliotheken en andere culturele instellingen betrekken bij de invulling van de dagarrangementen. De buitenschoolse opvang is dan verantwoordelijk voor het contact met de sportvereniging, muziekschool e.d.

1.3 Aanleiding tot het onderzoek

De gevolgen van de nieuwe wetgeving hebben in de media veel aandacht gehad. Door een onvoorzien grote groei kampen kinderopvangcentra met wachtlijsten voor met name buitenschoolse opvang. In de Tweede Kamer zijn vragen aan de minister gesteld over de invulling en uitvoering van de wetgeving. Mede naar aanleiding daarvan heeft de inspectie besloten inventariserend onderzoek te doen naar de informatie die scholen via de schoolgids aan de ouders verstrekken.

Omdat in de Memorie van Toelichting op de BSO-wet is opgenomen dat de inspectie vanaf 1 augustus 2007 aan de hand van de schoolgids toetst of de bevoegde gezagsorganen aan de medezeggenschapsraad advies hebben gevraagd over de wijze waarop de buitenschoolse opvang wordt georganiseerd, is tevens nagegaan of uit de schoolgids af te leiden valt of de MR advies heeft kunnen geven over de regeling die de school getroffen heeft.

2 HET ONDERZOEK

2.1 De onderzoeksvragen

Scholen zijn gehouden informatie in de schoolgids op te nemen over de organisatie van de buitenschoolse opvang. Daarom is het van belang na te gaan of de schoolgids voldoende informatie verschaft die voor ouders relevant is. Daarbij is ook nagegaan of uit de schoolgids af te leiden valt of de MR advies heeft kunnen geven over de betreffende regeling.

Omdat de nieuwe wetgeving op 1 januari 2007 in werking is getreden, is het voorts van belang na te gaan of er na de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving veranderingen in de informatievoorziening zijn opgetreden.

De centrale vragen voor dit onderzoek zijn als volgt geformuleerd:

- 1) *Worden ouders via de schoolgids voldoende geïnformeerd over de buitenschoolse opvang?*
- 2) *Wat is er als gevolg van de nieuwe wetgeving gedurende drie achtereenvolgende schooljaren veranderd in de informatievoorziening voor ouders en leerlingen over de buitenschoolse opvang?*

Voor een verdere operationalisatie van deze onderzoeksvragen is gebruik gemaakt van de wetstekst en de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp dat tot aanpassing van de WPO en de WMS op dit punt heeft geleid.

Uit artikel 13 en artikel 45 van de WPO blijkt dat de schoolgids in elk geval informatie moet bevatten over de wijze waarop buitenschoolse opvang wordt georganiseerd. In de schoolgids moet blijkens dit artikel informatie zijn opgenomen over de afspraken die over de opvang zijn gemaakt. Nadere voorschriften in artikel 45 geven aan binnen welk kader de verplichtingen gelden. Er wordt onder andere vermeld wanneer het bevoegd gezag voor de organisatie van kinderopvang zorg moet dragen, op welke dagen en tussen welke tijdstippen en aan wie de kosten worden doorberekend.

Verder zijn de medezeggenschapsregelingen gericht op de procedures omtrent de totstandkoming van een regeling.

Tot slot staat in de Memorie van Toelichting dat de ontwikkelingskansen van kinderen worden verbeterd wanneer het bevoegd gezag en de kinderopvangorganisatie gaan samenwerken en overleg hebben over de gehanteerde pedagogische lijn om zodoende een doorgaande ontwikkelingslijn te stimuleren.

Gegeven het bovenstaande zijn de volgende vragen geformuleerd voor de analyse van de schoolgidsen:

- Maakt de schoolgids melding van het feit dat het bestuur ingaande het schooljaar 2007-2008 zorg moet hebben gedragen voor de aansluiting tussen school en buitenschoolse opvang?
- Staat een regeling met betrekking tot buitenschoolse opvang in de schoolgids?

- Is vermeld wie de buitenschoolse opvang organiseert?
- Is vermeld op welke momenten er buitenschoolse opvang is?
- Is vermeld waar de opvang plaatsvindt en hoe het vervoer geregeld is?
- Is informatie opgenomen over de praktische uitvoering?
- Is vermeld hoe de aansprakelijkheid/verzekering is geregeld?
- Worden de kosten voor de buitenschoolse opvang vermeld?
- Wordt er verwezen naar de mogelijkheid een toeslag of tegemoetkoming te ontvangen?
- Vermeldt de schoolgids dat de MR advies heeft uitgebracht over het te nemen besluit inzake organisatie van de buitenschoolse opvang?
- Is vermeld bij wie ouders terecht kunnen als zij een klacht hebben?

2.2 De onderzoeksopzet

Jaarlijks ontvangt de inspectie van scholen de schoolgids voor het komende schooljaar. Er is een representatieve steekproef getrokken van 150 scholen. Daarbij zijn denominatie, schoolgrootte, regionale verdeling en leerlingpopulatie in acht genomen.

Van deze groep scholen is van drie achtereenvolgende jaren de schoolgids geanalyseerd; in totaal dus 450 schoolgidsen. Het onderzoek is gebaseerd op de informatie uit de schoolgidsen van de schooljaren 2006-2007, 2007-2008 en 2008-2009. Daarbij is het schooljaar 2006-2007 als nulmeting opgenomen, omdat de huidige regeling inzake de buitenschoolse opvang toen nog niet gold.

De bevindingen worden beschreven in hoofdstuk 3.

3 BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van de schoolgidsanalyse beschreven. De onderzoeksresultaten worden per vraag weergegeven in nominale aantallen en percentages. Bij het interpreteren van de bevindingen dient te worden bedacht dat de omvang van de steekproef relatief klein is. Dit betekent dat de genoemde percentages met de nodige omzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd. We spreken slechts van een verandering tussen drie schooljaren als de schooljaren statistisch significant van elkaar afwijken op de desbetreffende vraag.

Zoals in hoofdstuk 2 is vermeld, zijn de schoolgidsen van 150 scholen geanalyseerd. Vanaf het schooljaar 2007-2008 is één van de scholen echter als zelfstandige eenheid opgeheven. Vanaf het schooljaar 2007-2008 heeft de steekproef daarom betrekking op 149 schoolgidsen.

3.1 Aanpassing wetgeving: bevoegd gezag verantwoordelijk

De eerste keer dat de wetswijziging inzake de buitenschoolse opvang diende door te werken in de schoolgids was bij het uitbrengen van deze gids voor het schooljaar 2007-2008. Niet alle ouders zullen op de hoogte zijn van de betreffende wetswijziging. Er zijn scholen die ervoor gekozen hebben ouders over de nieuwe verantwoordelijkheid van het bestuur via de schoolgids in te lichten.

Tabel 1: Het percentage schoolgidsen dat melding maakt van de verantwoordelijkheid van het bestuur .

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 150)	%	(n = 149)	%	(n = 149)	%
Maakt de schoolgids melding van het feit dat het bestuur ingaande het schooljaar 2007-2008 zorg moet hebben gedragen voor de aansluiting tussen school en BSO?	ja	5	3	29	19	42	28
	nee	145	97	120	81	107	72

Meer dan 70 procent van de ouders kan in het schooljaar 2008-2009 niet uit de schoolgids opmaken wat de plicht van een schoolbestuur inzake de buitenschoolse opvang precies inhoudt. Ten opzichte van het schooljaar 2006-2007, toen de huidige regeling met betrekking tot buitenschoolse opvang nog niet bestond, is het aantal scholen dat ervoor kiest ouders van de nieuwe verantwoordelijkheid van het bestuur op de hoogte te stellen wel toegenomen.

3.2 Regeling in de schoolgids

Voor ouders en leerlingen is het van belang te weten op welke manier de school invulling geeft aan haar zorgplicht ten aanzien van de organisatie van buitenschoolse opvang indien ouders daar behoefte aan hebben. Daarom is opname daarvan in de schoolgids ook wettelijk verplicht. Per schoolgids is

gekeken of in de gids vermeld staat of, en op welke manier, de school aan deze zorgplicht invulling heeft gegeven.

Tabel 2: Het percentage schoolgidsen met een regeling voor BSO

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 150)	%	(n = 149)	%	(n = 149)	%
Staat de regeling voor buitenschoolse opvang in de schoolgids vermeld?	ja	34	23	104	70	120	81
	nee	116	77	45	30	29	19

Voor het schooljaar 2008-2009 is in 81 procent van de schoolgidsen een regeling voor buitenschoolse opvang opgenomen. In 19 procent van de gidsen is geen regeling opgenomen, ondanks de wettelijke verplichting hiertoe conform artikel 13 WPO. Met name in het schooljaar 2007-2008 wordt in een aantal gidsen waarin geen regeling is opgenomen wel aangegeven dat een regeling in ontwikkeling is. Eén school meldt in haar schoolgids bij de regeling voor de tussenschoolse opvang dat ouders geen behoefte hebben aan voor- of naschoolse opvang. Daarbij wordt tevens aangegeven dat, gezien de missie van de school, zij geen voorstander is van de buitenschoolse opvang.

Uit de cijfers blijkt dat de wetgeving effect heeft gehad op de scholen. Er is een significant verschil tussen de drie schooljaren zichtbaar. Direct na invoering van de wetgeving is een forse toename zichtbaar (van 23 procent naar 70 procent) van het aantal scholen dat de regeling voor buitenschoolse opvang in de schoolgids heeft vermeld. De stijging van het aantal schoolgidsen met een regeling voor BSO zet zich in het schooljaar 2008-2009 voort naar 81 procent.

3.3 Organisatie

Hoewel het ouders geheel vrij staat zelf te kiezen bij welke organisatie voor buitenschoolse opvang zij hun kind opgeven, blijft het voor ouders van belang te weten met welke organisatie(s) het bestuur afspraken heeft gemaakt.

Tabel 3: Het percentage schoolgidsen waarin vermeld staat wie de opvang organiseert.

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 34)	%	(n = 104)	%	(n = 120)	%
Is vermeld wie de opvang organiseert?	ja	32	94	103	99	116	97
	nee	2	6	1	1	4	3

Bijna alle scholen die een regeling in hun schoolgids vermelden, informeren de ouders via de schoolgids over wie de buitenschoolse opvang organiseert. Slechts in een enkel geval wordt niet vermeld met welke organisatie of organisaties de school afspraken heeft gemaakt. In bijna al die gevallen wordt er dan wel verwezen naar informatie of documenten die op school aanwezig zijn.

In tabel 4 staat vermeld welke soort instanties blijkens de schoolgids de buitenschoolse opvang organiseren.

Tabel 4 Het percentage instanties dat de buitenschoolse opvang organiseert.

	2006-2007		2007-2008		2008-2009	
	(n = 32)	%	(n = 103)	%	(n = 116)	%
De buitenschoolse opvang wordt georganiseerd door:						
Gastouders	0	0	3	3	5	4
School	2	6	0	0	1	1
Extern bedrijf/organisatie	29	91	98	95	109	94
Anders	1	3	2	2	1	1

De wetgever draagt scholen niet op de opvang zelf te organiseren, maar sluit anderzijds ook niet uit dat scholen het zelf doen door middel van het tot dit doel in het leven roepen van een stichting. Dit gebeurt echter niet vaak.

De organisatie ligt bijna altijd in handen van externe organisaties. Over de jaren heen blijft dit percentage ongeveer stabiel. Een toenemend aantal scholen verwijst naar meerdere opvangorganisaties of hebben zelfs afspraken met een aantal organisaties. Naast de mogelijkheden voor groepsopvang worden ouders steeds vaker attent gemaakt op de mogelijkheden om in contact te treden met een gastouderbureau. Het gastouderschap wordt meestal ook door een extern bedrijf georganiseerd.

3.4 Tijden en dagen

De dagen en momenten waarop opvang wordt aangeboden, zijn afhankelijk van de wens van de ouders. In artikel 45 is de maximale omvang van de zorgplicht van het bevoegd gezag vermeld. Deze geldt voor doordeweekse werkdagen waarop er geen school is, met uitzondering van algemeen erkende feestdagen, en op schooldagen tijdens de voor- en naschoolse periode tussen 07:30 uur en 18:30 uur.

Tabel 5: Het percentage schoolgidsen waarin vermeld staat op welke momenten er opvang geregeld is.

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 34)	%	(n = 104)	%	(n = 120)	%
Is vermeld op welke dagen/momenten er buitenschoolse opvang is?	ja	17	50	47	45	65	54
	nee	17	50	57	55	55	46

Ongeveer de helft van de scholen die een BSO-regeling in de schoolgids hebben staan, geeft aan op welke momenten er opvang voor de leerlingen geregeld is.

Hoewel er een forse toename van het absolute aantal gidsen met een regeling is, is er procentueel geen betekenisvolle toename tussen de drie schooljaren.

De tijden waarop er opvang is, moeten aansluiten bij de wensen van de ouders. In de schoolgidsen wordt vaak aangegeven dat er na schooltijd opvang is. De mogelijkheid van opvang tijdens schoolvakanties of op studiedagen van het personeel van de school wordt minder vaak vermeld.

3.5 Locatie

Voor welke vorm van opvang door een school gekozen wordt, is mede afhankelijk van de keuze van de ouders. Alle activiteiten met betrekking tot de buitenschoolse opvang vallen onder de reikwijdte van de Wet kinderopvang, of de opvang nu georganiseerd wordt via een kinderopvangcentrum of een gastouderbureau en binnen of buiten het schoolgebouw. De kwaliteit en de locaties moeten voldoen aan eisen die via die wet worden opgelegd. Hieronder staat aangegeven hoeveel scholen ouders via de schoolgids informeren over de locatie en, als deze niet in het schoolgebouw is, hoe het vervoer naar de locatie is geregeld.

Tabel 6: Het percentage schoolgidsen dat vermeldt waar de opvang plaatsvindt.

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 34)	%	(n = 104)	%	(n = 120)	%
Is vermeldt waar de opvang plaatsvindt?	ja	19	56	65	62	66	55
	nee	15	44	39	38	54	45

Tabel 7: Het percentage opvanglocaties binnen of buiten het schoolgebouw.

	2006-2007		2007-2008		2008-2009	
	(n = 19)	%	(n = 65)	%	(n = 66)	%
In het schoolgebouw	7	37	15	23	18	27
Buiten het schoolgebouw	12	63	50	77	48	73

Als scholen de regeling buitenschoolse opvang in de schoolgids vermelden, staat in iets meer dan de helft van de schoolgidsen beschreven waar de opvang plaatsvindt. Als de locatie wordt benoemd, is onderzocht of dit in het schoolgebouw is of daar buiten. Hieruit blijkt dat de opvang meestal plaatsvindt buiten het schoolgebouw.

Met het oog op een sluitend dagarrangement is het relevant hoe het vervoer van en naar de opvang geregeld is. Er zijn scholen die in de schoolgids aan deze vraag aandacht besteden. Wie is er na schooltijd en voordat ze op de opvanglocatie aanwezig zijn, verantwoordelijk voor het vervoer van de kinderen?

Tabel 8: Het percentage schoolgidsen dat vermeldt hoe het vervoer geregeld is.

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 12)	%	(n = 50)	%	48	%
Is vermeld hoe het vervoer van en naar de buitenschoolse opvang is geregeld?	ja	5	42	16	32	14	29
	nee	7	58	34	68	34	71

Ongeveer één derde van de scholen met een opvanglocatie buiten de school, besteedt in de schoolgids aandacht aan het vervoer. Zo wordt bijvoorbeeld vermeld hoe het vervoer geregeld is en wie er tijdens de tussenperiode toezicht houdt. Meestal worden leerlingen gehaald door medewerkers van de buitenschoolse opvang. Het komt zelfs voor dat leerlingen met de taxi worden gehaald en gebracht.

3.6 Kosten

De kosten die aan de buitenschoolse opvang verbonden zijn, komen ten laste van de ouders. Bij de beslissing van ouders of ze wel of geen opvang na schooltijd voor hun kinderen wensen, zal ook het kostenaspect betrokken worden. Toch geven schoolgidsen bijna nooit informatie over het kostenaspect van de buitenschoolse opvang, anders dan dat de kosten voor rekening van de ouders komen.

Tabel 9: Het percentage schoolgidsen dat de kosten voor de opvang vermeldt.

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 34)	%	(n = 104)	%	(n = 120)	%
Worden de kosten voor de ouders duidelijk vermeld?	ja	1	3	8	8	8	7
	nee	33	97	96	92	112	93

Slechts enkele scholen vermelden duidelijk hoe hoog de kosten zijn. Waarschijnlijk worden de kosten niet vaak opgenomen omdat de opvang in meer dan 90 procent van de gevallen door externe bedrijven wordt georganiseerd. De school kan met meerdere bedrijven contacten hebben waardoor er per bedrijf een ander plaatje kan ontstaan. Daarnaast is de afname van het aantal uren van invloed op de prijs.

Onder bepaalde omstandigheden is het mogelijk van het rijk een (inkomens)toelage of van de gemeente of het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) een tegemoetkoming in de door de ouders gemaakte kosten te ontvangen. De ouders moeten dan werk en de zorg voor de kinderen in de basisschoolleeftijd combineren en de opvang moet in een geregistreerd kindercentrum plaatsvinden of via een geregistreerd gastouderbureau. De toelage en de tegemoetkoming zijn inkomensafhankelijk. De school zou de ouders op de regeling kunnen attenderen.

Tabel 10: Het percentage schoolgidsen dat vermeldt dat ouders een toeslag kunnen ontvangen.

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 34)	%	(n = 104)	%	(n = 120)	%
Wordt verwezen naar de mogelijkheid een toeslag of tegemoetkoming voor BSO te ontvangen?	ja	4	12	16	15	20	17
	nee	30	88	88	85	100	83

Verwees in 2006-2007 12 procent van de scholen die de organisatie van de buitenschoolse opvang in de schoolgids vermeldden naar de toeslag- en toelagemogelijkheden, in 2007-2008 is dit gestegen naar 15 procent. In het laatste schooljaar zet deze stijging door naar 17 procent.

3.7 Totstandkoming regeling op scholen

De aanleiding voor de wetswijziging met betrekking tot buitenschoolse opvang is de opvangvoorzieningen voor de kinderen te verbeteren, zodat de ouders gemakkelijker in het arbeidsproces kunnen participeren. Om te kunnen garanderen dat de regeling inderdaad ten goede komt aan de ouders, is in de wetswijziging aandacht geschonken aan de rol van de ouders bij het tot stand komen van een regeling voor de organisatie van de buitenschoolse opvang. Daarom is ook de medezeggenschapsregeling aangepast.

In de WMS is bepaald dat de MR adviesbevoegdheid heeft ten aanzien van de vaststelling of wijziging van de wijze waarop de buitenschoolse opvang wordt georganiseerd en in die wet is vastgelegd dat een besluit aangaande de organisatie van de buitenschoolse opvang slechts na raadpleging van de ouders kan worden genomen.

Tabel 11: Het percentage schoolgidsen waarin vermeld staat dat de MR om advies is gevraagd.

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 150)	%	(n = 149)	%	(n = 149)	%
Vermeldt de schoolgids dat de MR advies heeft uitgebracht over het te nemen besluit inzake de buitenschoolse opvang?	ja	0	0	14	9	12	8
	nee	150	100	135	91	137	92

Conform de Memorie van Toelichting heeft de inspectie bij alle gidsen getoetst of de MR om advies is gevraagd. Uit slechts een heel klein percentage van de schoolgidsen valt op te maken of dit het geval was. In de schoolgidsen van het schooljaar 2008-2009 was dit in 8 procent het geval. Een enkele keer, bij een positief advies, werd ook de uitkomst van het advies opgenomen. Voor de overige scholen kan niet gezegd worden dat de MR niet heeft kunnen adviseren in de regeling. De rol van de MR is veelal niet uit de schoolgids af te leiden.

3.8 Klachten over de aansluiting of over de opvang

De wetgeving is zo ingericht dat alleen de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de aansluiting tussen het onderwijs en de buitenschoolse opvang bij het bestuur ligt. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de opvang ligt niet bij het schoolbestuur. De voorzieningen vallen onder de Wet kinderopvang.

Eventuele klachten over de opvang zijn dan ook in deze twee groepen op te delen. Als een ouder een klacht heeft over de organisatie van de aansluiting tussen de school en de opvang, dan kan hij of zij een klacht indienen bij het bevoegd gezag van de school of bij de klachtencommissie van de school.

Mocht de klacht gaan over de inhoud of kwaliteit van de opvang, dan kan de ouder een beroep doen op de Wet klachtenrecht cliëntenzorgsector.

In de schoolgids moet zijn opgenomen waar de ouders met een eventuele klacht over het onderwijs terecht kunnen. Omdat het bij klachten over de kinderopvang om twee gescheiden trajecten gaat waarvoor andere wetgevingen van toepassing zijn, kan dit verwarring opleveren voor ouders. Een school zou in de schoolgids hierop kunnen wijzen.

Tabel 12: Het percentage schoolgidsen waarin vermeld staat bij wie ouders terecht kunnen met een klacht over de kwaliteit van de BSO.

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 150)	%	(n = 149)	%	(n = 149)	%
Is vermeld bij wie ouders terecht kunnen als zij een klacht hebben over de kwaliteit van de BSO?	ja	0	0	0	0	1	1
	nee	150	100	149	100	148	99

Over de drie jaren heen verwijst slechts 1 school de ouders met een klacht over de buitenschoolse opvang naar de klachtenregeling van de externe organisatie. Daarbij is geen onderscheid gemaakt in de soort klacht; over de aansluiting tussen school en opvang of over de inhoud en/of de kwaliteit van de buitenschoolse opvang.

3.9 Inhoudelijke aansluiting met het onderwijs

Aansluiting met het onderwijs behelst volgens de Memorie van Toelichting bij het betrokken wetsontwerp meer dan alleen aansluiting met betrekking tot tijden. Zo staat op pagina 6-7 vermeld dat:

'De ontwikkelingskansen van kinderen worden verbeterd wanneer het bevoegd gezag en de kinderopvangorganisatie verder gaan in de samenwerking dan alleen het vastleggen van bovengenoemde zaken. Zo is overleg over de gehanteerde pedagogische lijn een goed middel om de doorgaande ontwikkelingslijn te stimuleren.'

De inspectie heeft daarom gekeken of in de schoolgids aangrijpingspunten voor een verdere samenwerking zijn opgenomen. Staat er in de schoolgids iets

vermeld over de pedagogische lijn, ofwel wordt er verwezen naar gedragsregels tijdens de opvang? Daarnaast is gekeken of het veiligheidsbeleid of activiteiten tijdens de opvang aan de orde komen.

Tabel 13: Het percentage schoolgidsen waarin de praktische uitvoering aan de orde komt.

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 34)	%	(n = 104)	%	(n = 120)	%
Is de praktische uitvoering van de buitenschoolse opvang uiteengezet?	ja	4	12	7	7	9	8
	nee	30	88	98	93	111	92

Hoewel de regering blijkens de Memorie van Toelichting een doorgaande pedagogische lijn voorstaat, wordt hieraan in de schoolgidsen nauwelijks aandacht besteed. De activiteiten tijdens de opvang krijgen naar verhouding nog de meeste aandacht. Over de drie jaren heen wordt slechts door twee scholen aandacht geschonken aan het pedagogische beleid. Eén school geeft aan welke gedragsregels op de buitenschoolse opvang gelden. Een andere school meldt dat het pedagogische beleid van de opvang gestoeld is op de principes van Maria Montessorri. Het veiligheidsbeleid op de opvang komt in het geheel niet aan de orde in de schoolgidsen.

In het laatste schooljaar meldt één school in haar gids dat de externe organisatie waarmee zij afspraken over de opvang hebben gemaakt, ISO gecertificeerd is.

3.10 Verzekering

Naast de inhoudelijke verantwoordelijkheid vindt de inspectie het wenselijk dat helder is wie er op welk moment verantwoordelijk is voor de leerlingen. Dit is mede van belang om de aansprakelijkheid vast te leggen.

Tabel 14: Het percentage schoolgidsen dat melding maakt van aansprakelijkheid/verzekering.

		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
		(n = 34)	%	(n = 104)	%	(n = 120)	%
Vermeldt de schoolgids iets over aansprakelijkheid/verzekering tijdens BSO?	ja	2	6	4	4	3	3
	nee	32	94	101	96	117	97

Uit de tabel blijkt dat een beperkt aantal scholen ervoor kiest in de schoolgids ouders te informeren over de aansprakelijkheid/verzekering tijdens de buitenschoolse opvang.

4 CONCLUSIES

De bevindingen uit dit inventariserend onderzoek naar de informatie over de buitenschoolse opvang die scholen in hun schoolgids opnemen leiden tot de volgende conclusies.

In de eerste plaats is nagegaan of de schoolgids voldoende informatie verschaft die voor ouders van belang is. Worden ouders via de schoolgids voldoende geïnformeerd over de buitenschoolse opvang?

Van de scholen heeft 81 procent in de schoolgids 2008-2009 de regeling voor de buitenschoolse opvang opgenomen. Bij 19 procent van de scholen is er geen regeling in de schoolgids opgenomen. Het kan zijn dat een school niet voor de organisatie van kinderopvang heeft zorggedragen omdat de ouders geen behoefte hebben aan een opvangvoorziening.

Als de regeling in de schoolgids is opgenomen, wordt bijna altijd vermeld met welke instantie(s) het bevoegd gezag afspraken heeft gemaakt.

Beduidend minder vaak wordt aandacht besteed aan de locatie, het vervoer van en naar de locatie en de aansprakelijkheidskwestie of verzekering.

Ook de praktische uitvoering van de opvang, waaronder een doorgaande pedagogische lijn, komt in de schoolgids nauwelijks aan bod, hoewel dit in de Memorie van Toelichting wel als aandachtspunt is genoemd.

Ook de nieuwe verantwoordelijkheid van het schoolbestuur zou vaker aan de orde gesteld kunnen worden.

In de tweede plaats is nagegaan of de informatievoorziening voor ouders en leerlingen is veranderd. Wat is er in de informatievoorziening voor ouders en leerlingen veranderd gedurende drie achtereenvolgende schooljaren?

Uit de analyses blijkt dat er één echte verandering heeft plaatsgevonden. Significant meer scholen hebben een regeling in de schoolgids opgenomen: van 23% in 2006-2007 via 70% in 2007-2008 naar 81% in 2008-2009. De wetswijziging heeft dus effect gehad, in die zin dat beduidend meer scholen dan voorheen de aansluiting met de buitenschoolse opvang organiseren.

Als we kijken naar het informatiegehalte van de gidsen waarin informatie over buitenschoolse opvang is opgenomen, dan zien we nauwelijks verschuivingen. Om en nabij hetzelfde percentage schoolgidsen vermeldt onder andere de organisatie, locatie, tijden vervoer en de rol van de MR. Het informatieve gehalte van de schoolgids over de regelingen is dus vrijwel gelijk gebleven. Er valt hier nog de nodige winst te behalen.

COLOFON

Auteursrecht voorbehouden

Gehele of gedeeltelijke overneming of reproductie van de inhoud van deze uitgave op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende is verboden, behoudens de beperkingen bij de wet gesteld. Het verbod betreft ook gehele of gedeeltelijke bewerking.

Productie

Afdeling Communicatie, Inspectie van het Onderwijs

Vormgeving

Blik grafisch ontwerp, Utrecht

Uitgave

Inspectierapport 2009-40

Postbus 51- nummer 22BR2009G040

ISBN: 978-90-8503-177-2

februari 2010

Telefoonnummer 0800 - 8051 (gratis),
elke werkdag van 8.00-20.00 uur.

Exemplaren van deze publicatie zijn te downloaden op
www.onderwijsinspectie.nl of www.postbus51.nl